

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 29 maja 2015 r. Sąd Rejonowy w Kaliszu, oddalił wniosek wierzyciela Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w O. o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej wobec D. D.. Powyższe orzeczenie Sąd I instancji oparł na następujących przesłankach: we wniosku z dnia 20 stycznia 2015 roku wierzyciel Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O. wystąpił o orzeczenie pozbawienia prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu wobec D. D.. D. D. prowadzi działalność gospodarczą zarejestrowaną w Centralnej Ewidencji Informacji o działalności gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej. Działalność gospodarczą D. D. prowadzi pod firmą (...). Siedziba dłużnika mieści się w O. przy ulicy (...). Dłużnik spoczął działalność gospodarczą od 9 października 1990 roku. Przedmiotem działalności gospodarczej dłużnika jest sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia. Dłużnik posiada zobowiązania wobec ZUS z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od kwietnia 2000 roku. Dłużnik nie płacił składek na ubezpieczenie społeczne w okresie od kwietnia 2000 roku do października 2014 roku. Z tego tytułu narosło dłużnikowi zadłużenie wobec ZUS w łącznej kwocie 192 926,99 zł. Dłużnik nie płacił również na rzecz ZUS składek z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych za okres od lutego 2001 roku do października 2014 roku i z tego tytułu powstało łączne zadłużenie w kwocie 411,78 zł. Ponadto dłużnik nie płacił swoich zobowiązań na rzecz Skarbu Państwa z tytułu składek na Fundusz Pracy i FGŚP. Za okres od maja 2004 roku do października 2014 roku zadłużenie łączne dłużnika wobec Skarbu Państwa wyniosło 10 558,00 zł. Ponadto dłużnik posiada zobowiązania nieuregulowane wobec (...) Sp. z o.o. z/s w T. w kwocie 3 464,14 zł od 25 czerwca 2006 roku oraz w kwocie 2 757,18 zł od dnia 27 maja 2006 ku, wobec Prezydenta Miasta O. W.. w kwocie 9 603,00 zł, wobec (...) Sp. z o.o. z/s w W. w kwocie 90 695,72 zł, wobec (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. w kwocie 2 829,23 zł, wobec A. S. w kwocie 6 171,45 zł. Sąd Rejonowy wskazał, że stosownie do treści art. 10 PUiN i art. 11 ustęp 1 i 2 PUiN upadłość ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się niewypłacalny, a stan ten powstaje gdy dłużnik nie wykonuje wymagalnych zobowiązań, przy czym dłużnik będący podmiotem innym niż osoba fizyczna jest niewypłacalny także wtedy, gdy długi przekroczą wartość jego majątku, choć na bieżąco reguluje swoje zobowiązania. Dłużnik jest zobowiązany nie później niż w terminie 2 tygodni od dnia w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości zgłosić w tym przedmiocie wniosek - art. 21 ustęp 1 PUiN. Dłużnik jest zobowiązany wystąpić z wnioskiem o ogłoszenie upadłości w sytuacji kiedy posiada więcej niż jednego wierzyciela. Stan taki zaistniał w sytuacji dłużnika D. D., ponieważ zalega z zapłatą na rzecz ZUS składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne za okres od kwietnia 2000 roku. Ponadto dłużnik posiada zobowiązania wobec Skarbu Państwa od maja 2004 roku z tytułu niepłacenia składek na Fundusz Pracy i FGŚP. Stosownie do treści art. 377 PUiN nie orzeka się zakazu o którym mowa w art. 373 PUiN jeżeli postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie roku od dnia umorzenia lub zakończenia postępowania upadłościowego, albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 PUiN, a gdy wniosek o ogłoszenie upadłości nie był złożony w terminie 3 lat od dnia w którym dłużnik zobowiązany był taki wniosek złożyć. Dłużnik nie wystąpił z wnioskiem o ogłoszenie swojej upadłości, pomimo iż stał się niewypłacalny gdyż nie wykonywał swoich wymagalnych zobowiązań. Również z wnioskiem o ogłoszenie upadłości wobec dłużnika nie wystąpił żaden z wierzycieli. Roczny termin do wystąpienia z żądaniem orzeczenia zakazu działalności gospodarczej biegnie od dnia w którym dłużnik był zobowiązany złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości, tylko wtedy gdy nie został on wniesiony. Gdyby był złożony termin ten biegłby od dnia umorzenia lub zakończenia postępowania upadłościowego albo oddalenia wniosku na podstawie art. 13 PUiN. Roczny termin określony w art. 377 PUiN należy liczyć od maja 2004 roku. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 marca 2006 roku III CZP 13/06 stwierdził, iż: „Jeżeli nie złożono wniosku o ogłoszenie upadłości nie orzeka się zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, gdy postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie rocznym od dnia w którym dłużnik był obowiązany wystąpić o upadłość, to jest od powstania podstawy do ogłoszenia upadłości. Termin ten nie może rozpocząć biegu przed wejściem w życie ustawy PUiN”. Sytuacja opisana przez Sąd Najwyższy w uchwale i jej uzasadnieniu w pełni koresponduje z sytuacją dłużnika D. D.. Dłużnik powinien był wystąpić z wnioskiem o ogłoszenie upadłości w maju 2004 roku, ponieważ w maju 2004 roku posiadał dwóch wierzycieli to

jest: ZUS i Skarb Państwa z tytułu niezapłaconych składek o których była mowa wyżej. Tak więc dłużnik od maja 2004 roku pozostawał w zwłoce ze złożeniem wniosku o ogłoszenie swojej upadłości. Termin wskazany w art. 377 PUiN jest terminem prekluzyjnym prawa materialnego, a więc nie podlega przedłużeniu ani przywróceniu i jego uchybienie powoduje oddalenie wniosku o orzeczenie zakazu o którym mowa w art. 373 PUiN. Przepis określony w art. 377 PUiN w 2009 roku uległ zmianie, jednakże wobec dłużnika należy stosować przepisy obowiązujące z dnia wejścia ustawy to jest z dnia 1 października 2003 roku ponieważ stan jego niewypłacalności istniał już przed 2009 rokiem. Zgodnie z brzmieniem art. 377

z dnia 1 października 2003 roku nie orzeka się zakazu o którym mowa w art. 373 jeżeli postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie roku od umorzenia lub zakończenia postępowania upadłościowego albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13, a gdy nie złożono wniosku o ogłoszenie upadłości od dnia w którym dłużnik zobowiązany był taki wniosek złożyć. Mając powyższe na względzie Sąd Rejonowy orzekł o oddaleniu wniosku wierzyciela.

Przedmiotowe orzeczenie w całości apelacją zaskarżył wierzyciel – wnioskodawca, który zarzucając rozstrzygnięciu:

1. naruszenie prawa materialnego, a to w szczególności art. 377 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2015r. poz. 233 tekst jednolity) poprzez niewłaściwe jego zastosowanie polegające na przyjęciu, „iż nie orzeka się zakazu o którym mowa w art. 373 jeżeli postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie roku od umorzenia lub zakończenia postępowania upadłościowego albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 a gdy nie złożono wniosku o ogłoszenie upadłości od dnia w którym dłużnik zobowiązany był taki wniosek złożyć”,

2. naruszenie prawa materialnego, a to w szczególności art. 377 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2015r. poz. 233 tekst jednolity) poprzez niewłaściwe jego zastosowanie, polegające na przyjęciu, rocznego terminu na złożenie wniosku o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej a nie prawidłowego jak wskazano we wniosku 3 letniego terminu na złożenie wniosku o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej w przypadku gdy wobec dłużnika nie toczyło się postępowanie upadłościowe a dłużnik miał obowiązek złożenia wniosku o upadłość w okresie trzech lat od powstania podstawy do złożenia wniosku o upadłość,

wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i orzeczenia zakazu zgodnie z wnioskiem.

Uczestnik postępowania wniósł o oddalenie apelacji w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Uwzględnienie apelacji wnioskodawcy prowadziło do uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy.

W przedmiotowej sprawie Sąd I instancji bezspornie i prawidłowo ustalił stan niewypłacalności dłużnika przy czym oddalając wniosek o orzeczenie zakazu o jakim mowa w art. 373 Prawa upadłościowego w brzmieniu przepisów sprzed nowelizacji [ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze] zastosował przepisy o terminach wstrzymujących o jakich mowa w art. 377 powołanej ustawy. Zgodnie z tym przepisem w brzmieniu ustawy z dnia 6 marca 2009 r. (Dz.U. Nr 53, poz. 434), która weszła w życie z dniem 2 maja 2009 r., a więc według treści obowiązującej w dacie złożenia wniosku przez wierzyciela, nie orzeka się zakazu, o którym mowa w art. 373, jeżeli postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie roku od dnia umorzenia lub zakończenia postępowania upadłościowego albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13, a gdy wniosek o ogłoszenie upadłości nie był złożony, w terminie trzech lat od dnia, w którym dłużnik zobowiązany był taki wniosek złożyć. Sąd I instancji uznał, iż dłużnik miał obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości już w maju 2004 roku, a zatem trzyletni termin prekluzyjny pozwalający na złożenie wniosku o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej (...) upłynął najpóźniej z początkiem czerwca 2007 roku. Sąd Okręgowy w składzie orzekającym nie podzielił w pełni przedstawionego przez Sąd Rejonowy poglądu. Wprawdzie zgodzić się należy z uznaniem prekluzyjnego charakteru terminów określonych w art. 377 Prawa upadłościowego [w dacie orzekania przez Sąd I instancji – Prawa upadłościowego i naprawczego]

jednak w ocenie Sądu II instancji stan niewypłacalności dłużnika, a tym samym przesłanki zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika nie mają charakteru stanu jednorazowego, ograniczonego cezurą czasową, lecz jest to stan trwały, istniejący w danym czasie, przy czym jego wystąpienie jest uzależnione od sytuacji finansowej dłużnika i aspektu jego wypłacalności rozumianej jako obowiązek realizowania istniejących i wymagalnych zobowiązań dłużnika. Nie można bowiem zgodzić się z tezą, dla której brak jest logicznego uzasadnienia, iż dłużnik, który kontynuując prowadzenie działalności gospodarczej, zwiększa zakres swoich zobowiązań, a przynajmniej ich nie redukuje, nie ma obowiązku czy też prawa złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, przy czym oczywistym pozostaje kwestia ustalenia skuteczności takiego wniosku na datę jego zgłoszenia. Nie mniej jednak nie można przyjąć aby stan niewypłacalności dłużnika o jakim mowa w przepisach Prawa upadłościowego kończył się dacie, w której dłużnik pomimo takiego obowiązku ustawowego nie złożył w przepisany terminie stosownego wniosku o ogłoszenie upadłości. Pamiętać przy tym należy, iż przepisy art. 373 i n. Prawa upadłościowego mają charakter prewencyjny i zabezpieczający ewentualnych przyszłych wierzycieli dłużnika przed nim samym, w szczególności zaś nieumiejętnie czy niedbale prowadzoną działalnością gospodarczą, która według jej definicji winna przynosić określone zyski przynajmniej na poziomie pozwalającym realizowanie zobowiązań dłużnika zaciągniętych w związku czy w następstwie prowadzenia tejże działalności. Przyjęcie koncepcji prawnej prezentowanej przez Sąd I instancji w zaskarżonym orzeczeniu prowadziłoby do sytuacji, iż dłużnik celowo nie składając wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie, w którym zaistniał stan jego niewypłacalności wraz z upływem trzyletniego terminu, pomimo faktu kontynuowania tejże działalności, stałby się podmiotem wobec którego orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej nie byłoby możliwe na wniosek jakiegokolwiek wierzyciela, nawet tego którego wierzycielność powstałaby po upływie wskazanego wyżej terminu. Sytuacja prawna w opisanym wyżej zakresie uległa zmianie na skutek wejścia w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku ustawy z dnia 15 maja 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 978), w której powołany przepis art. 377 Prawa upadłościowego otrzymał następujące brzmienie: „Nie orzeka się zakazu, o którym mowa w art. 373, jeżeli postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie roku od dnia umorzenia lub zakończenia postępowania upadłościowego albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13, **a gdy wniosek o ogłoszenie upadłości nie był złożony, w terminie trzech lat od dnia ustania stanu niewypłacalności albo wygaśnięcia obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez daną osobę.** W kontekście przyjęcia przez ustawodawcę, na gruncie powołanego przepisu, takiego rozumienia pojęcia niewypłacalności dłużnika jako stanu trwałego, zasadną stała się wykładnia przepisu art. 377 według brzmienia sprzed jego nowelizacji, która pozwalała na przyjęcie tożsamego charakteru stanu niewypłacalności dłużnika jaka została ujęta w aktualnie obowiązującym przepisie.

Kierując się wskazanymi wyżej względami Sąd Okręgowy uznał, iż poprzestając wyłącznie na aspekcie upływu terminów prekluzyjnych uzasadniających oddalenie wniosku o orzeczenie zakazu wobec dłużnika na podstawie art. 373 k.p.c. Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy, co skutkowało koniecznością uchylenia zaskarżonego postanowienia na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przy czym przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ten winien rozstrzygnąć, czy istniejący w dacie orzekania stan finansowo – księgowy dłużnika pozwala na uznanie jego niewypłacalności, a jeśli tak winien ocenić pozostałe przesłanki określone w art. 373 Prawa upadłościowego [w brzmieniu sprzed jego nowelizacji], które pozwalałyby przyjąć zasadność wniosku wierzyciela oraz oznaczyć ewentualny wymiar zakazu.